

ORMAN DIŞINA ÇIKARILAN YERLERDE MÜLKİYET SORUNU

Dr. Erdal KÖKTÜRK

ÖZET

Bildiri, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca orman sınırları dışına çıkarılan ve 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi hakkında Kanun gereğince işgalcilerine satılması öngörülen yerlerde mülkiyet sorununu incelemektedir. Ülkemizde alınan tüm önlemlere ve kamuoyu duyarlılığına karşın , Türk Medeni Kanunu hükümlerine bağlı özel mülkiyet düzeni dışında bırakılan ormanları haksız olarak sahiplenerek bütünlüğünü bozan ve bu yerlerin orman sınırları dışına çıkarılmasına sebep olan kişilere, bu yerlerin devredilmesini öngören uygulamalar bütün hızıyla devam etmektedir. Dolayısıyla, devlet ormanını haksız olarak sahiplenmiş ve işgal ettiği orman parçasının 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesine göre orman sınırı dışına çıkarılmasına neden olmuş kişilere, 2924 sayılı yasa uyarınca, eylemlerinden yararlanma olanağı verilmektedir. İşgal ettiği orman alanının kendilerine devredilmesini öngören uygulamaların olsa olsa bu tür suçları özendirceğı, orman alanlarının yok olmasına ve çevrenin bozulmasına yol açacağı görmezlikten gelinmektedir. Çalışmada orman mevzuatındaki boşluklar ve belirsizlikler ortaya konulurken bundan yararlanarak ormanların yok edildiğı gerçeğine dikkat çekilmekte buna karşı alınması gereken önlemlere ve var olan kurallarda yapılması gereken değışikliklere yer verilmektedir.

1. GİRİŐ

Anayasa'nın 168. maddesinde, devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğı belirtilen "**tabii servetler ve kaynaklar**" kapsamında olan ve 169. madde uyarınca mülkiyetleri devredilemeyen ormanlar, Anayasa'nın 23. maddesinde ifade edilen yerleşme özgürlüğünün sınırlandırılma sebebini oluşturabilecek kamu malları arasında sayılmaktadır. Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğı belirtilen, böylece kamu malı olduğı vurgulanan ormanların, doğal niteliğı itibariyle korunmaları ve çoğaltılmaları konusunda Anayasa koyucunun göstermiş olduğı duyarlılığın, ülkemizde orman örtüsünün sürekli yok edilmesi gerçeğinden kaynaklandığı kuşkusuzdur.

Alınan tüm önlemlere ve kamuoyu duyarlılığına karşın, Türk Medeni Kanunu hükümlerine bağlı özel mülkiyet düzeni dışında bırakılan ormanları haksız olarak sahiplenerek bütünlüğünü bozan ve bu yerlerin orman sınırları dışına çıkarılmasına sebep olan kişilere, bu yerlerin devredilmesini öngören uygulamaların, ülkemizde bütün hızıyla

sürdürüldüğü görülmektedir. Dolayısıyla, devlet ormanını haksız olarak sahiplenmiş ve işgal ettiği orman parçasının 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesine göre orman sınırı dışına çıkarılmasına neden olmuş kişilere, 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun uyarınca, eylemlerinden yararlanma olanağı verilmektedir. İşgal ettiği orman alanının kendilerine devredilmesini öngören uygulamaların olsa olsa bu tür suçları özendirceği, orman alanlarının yok olmasına ve çevrenin bozulmasına yol açacağı görmezlikten gelinmektedir.

Türkiye'de orman niteliğini yitiren yerlerin kapsamlı olarak orman sınırları dışına çıkarılması, 1961 Anayasası'nın 131. maddesiyle öngörülmüş, bu doğrultuda 6831 sayılı yasadaki ilk düzenleme, 20.06.1973 tarihinde yürürlüğe giren 1744 sayılı yasa ile yapılmıştır. 15.10.1961 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini yitiren yerleri çıkarma işlemlerinin 1744 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği tarihten en geç on yıl içinde tamamlanması öngörülmüştür. Ancak çıkarma işlemleri hedeflenen sürede bitirilemediği gibi, bilim ve fen bakımından orman niteliğini yitirme tarihi 1982 Anayasası ile 31.12.1981 tarihine çekilmiş, bundan sonra 23.09.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2896 sayılı ve 17.06.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3302 sayılı yasalarla çıkarma işlemleri yeniden düzenlenerek daha çok ormanlık alanın yitirilmesine neden olunmuştur.

Orman varlığımızın geleceğini tehdit eden en büyük tehlikelerden biri, ormanları sınırlandırma çalışmalarının bitirilememesi, orman sınır güvenliğinin bir türlü sağlanamamasıdır. Anayasa Mahkemesi'nin 14.03.1989 tarihli ve E.1988/35, K.1989/13 sayılı kararında da belirtildiği gibi, "**orman olarak sınırlandırılmış bir yer, artık ormandır**" ve orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı 1982 Anayasası'nın 169. maddesinde öngörülmüştür. Bu nedenle, bir kez sınırlandırılarak koruma ve güvence altına alınmaları halinde özel mülkiyete konu olamayacak olan ormanların sınırlarının gerek arazide ve gerekse harita ve tapu sicil bilgileriyle kesin olarak saptanması ve ülke genelinde envanterlerinin çıkarılarak güvenliklerinin sağlanması gerekmektedir. Ters durumda, yaygın olarak istismara konu olmalarının ve talan edilmelerinin önüne geçilmesi olanaksızdır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1996-2000), "**...orman dışına çıkarılan yerleri işgal eden, üzerine inşaat yapan veya yaptıran, bunlardan menfaat temin edenler için ilgili kanunlarda düzenlemeler yapılarak, caydırıcı nitelikte cezai hükümler getirilecektir...**" denilmesine karşın (RG, 1995: 154), ülkemiz yüzölçümünün %26'sını oluşturan ve 201 992.96 km² olarak verilen orman varlığımızın, 63 yılda (1937-2000) %74.4'ünün sınırlandırıldığı (Çizelge-1), ancak bu arada binlerce hektarlık alanın orman dışına çıkarıldığı, bunlardan 01.01.2000 itibarıyla 43 694.56 hektarlık alanın 2/B kadastrounun yapıldığı, 13 845 hektarlık alanda çalışmaların sürdürüldüğü anlaşılmaktadır (Sınmaz-Karataş, 1995: 25; Köktürk, 1999: 13-14 ; DPT, 2000).

Çizelge-1: Orman Kadastrounda Gerçekleşme

BYKP Dönemleri	Genel Hedef (km2)	Gerçekleşme (km2)
1937-1984	201 992.96	92 385.09
1985-1989	"	13 890.40
1990-1994	"	23 000.00
1995-2000	"	21 094.80
Toplam: 63 Yılda (1937-2000)	"	150 370.29
01.01.2000		%74.4

Ormancılıkta kaydedilen gelişmelere karşın, kadastro çalışmalarının tamamlanmaması sektörün ana sorunlarının devam ettiğinin göstergelerindedir. Orman kaynağını en iyi şekilde işletmek, korumak ve geliştirmek hedefinin tam olarak gerçekleşmediği görülmektedir. Sınırlandırılan ormanların %72.6'sının tapuya tescillerinin yapılamaması bunun bir kanıtıdır.

Günümüzde ormanların sınırlandırılması etkinlikleri "**Orman Kadastro**" olarak, orman dışına çıkarılan yerlerdeki fiili kullanım durumunun saptanması etkinlikleri ise "**Kullanım Kadastro**" olarak adlandırılmaktadır (Engin, 1998: 23-24; Koçak, 2000: 2-13). Bildiri, kullanım kadastro olarak adlandırılan çalışmalara konu orman dışına çıkarılan yerlerdeki mülkiyet sorunlarının incelenmesini amaçlamaktadır.

2. ORMAN DIŞINA ÇIKARILAN YERLER

1982 Anayasası'nın 169. maddesinde;

1. Orman olarak korunmasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, tersine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler,

2. 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu saptanan araziler,

3. Şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler,

dışında orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı; 170. maddesinde;

1. 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş olan yerlerin değerlendirilmesi,

2. Bilim ve fen bakımından orman olarak korunmasında yarar görülmeyen yerlerin belirlenmesi ve orman sınırları dışına çıkartılması,

ve orman içindeki köyler halkının kısmen ya da tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisinin ya- sayla düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu yasa, Milli Güvenlik Konseyi'nce kabul edilen ve Anayasa'nın geçici 15. maddesine göre Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülemeden 2924 sayılı yasadır. Bu yasanın 2. maddesinin (a) bendi 6831 sayılı Orman Yasası'nın 2/A maddesine; (b), (c) ve (d) bentleri ise aynı yasanın 2/B maddesine uygun olarak dü- zenlenmiş olup; Anayasa'nın 169. ve 170. maddeleri de 6831 sayılı yasanın 2. maddesinin (A) bendinde "**...orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiç- bir yarar görülmeyen...**"; (B) bendinde "**...31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş...**" şeklindeki iki tür yerle ilgili hükümleri içermektedir.

Anayasa'nın 170. maddesinin gereği için çıkarılan 2924 sayılı yasa, 6831 sayılı Or- man Yasası'nın 2/A maddesinde belirtilen yerlerin ıslah, imar ve ihya edilerek öncelik- le orman içindeki köyler halkının buralara kısmen veya tamamen yerleştirilmesini; 2/B maddesinde sayılan ve ihyası gerekmeyen bağ, bahçe, tarla, meyvelik, zeytinlik gibi yerlerin kullanımına satılarak değerlendirilmesini öngörmektedir. Anayasa Mahkeme- si'ne göre bu yerlerde hak sahibi olabilmek için kullananların "**orman köylüsü**" olma- ları gerekmektedir. Bundan dolayıdır ki, 28.08.1991 tarihli ve 3763 sayılı yasa ile deği- şik 2924 sayılı yasanın 11. maddesinin üçüncü fıkrasındaki "**kullanan kişilerin adları kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilir**" hükmü, orman niteliğini yitiren yerleri kullanan kimselere orman köylüsü olup olmadıkları gözetilmeden arazi verilme- sinin Anayasa'nın 170. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir. Aynı maddenin birinci fıkrasındaki "**bu yerleri kullanan kişilere**" ibaresi, Milli Güvenlik Konseyinin onayından beri yasada yer aldığından ve Anayasa'nın geçici 15. maddesi uyarınca Anayasa'ya aykırılığı iddia edilemediğinden varlığını sürdürmektedir. Bu du- rum, yukarıda belirtilen iptal kararı karşısında, uygulamada kavram karmaşası yaratma- ya devam etmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin 01.06.1988 tarihli ve E.1987/31, K.1988/13 sayılı kararın- da (Resmi Gazete, 20.08.1988 tarih, 19905 sayı), "**Anayasa'nın 170 maddesi, orman niteliğini yitirmiş yerlerle orman olarak korunmasında yarar görülmeyen yerler arasında ayırım yapmamış, orman dışına çıkarılmış yerlere ormaniçi köyler hal- kının yerleştirilmesi için devlet tarafından ihya edilerek bu halkın yararlanma- sına ayrılmasını öngörmüştür. Halka tanınan hak, mülkiyet değil, yararlanmadır. Anayasa, 6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesinin birinci fıkrasının (A) ve (B) bentleri arasında fark gözetmemiştir. Bu nedenle (A) bendine göre orman dışına çıkarılan yerlerin orman köylüsüne tahsisi gerekip, (B) bendine göre orman dışı- na çıkarılan yerlerin köylüye tahsisi gerekmediğini söylemek olanaksızdır. İki bent arasında fark bulunduğu kabul edilse bile değerlendirme yapılmaksızın mül- kiyet hakkının tespiti aykırılık oluşturur. Taşınmazın verildiği kişiler ve veriliş bi- çimi, yönleri de böyledir...**" denilerek orman dışına çıkarılan yerlerin tek boyutlu bi- çimde yalnızca "orman köylüsü" açısından değerlendirmesi yapılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, 6831 sayılı yasanın 2/A ve 2/B bentleri arasındaki farklılığı hissetmekle birlikte, 14.03.1989 tarihli ve E.1988/35, K.1989/13 sayılı kararında, orman niteliğini yitiren yerin, orman toprağı olmakla devletin olduğu, bu nitelikte bir yerin ancak ihya edilerek Anayasa doğrultusunda köylüye verilebileceği, kişilerin özel mülkiyetine geçirilemeyeceği (AMKD, 1991: 179), bu işlemin yerine getirilmesinin devletin bir görevi olduğu, bununla ekonomik sıkıntı çeken orman içi veya bitişiği köyler halkına devlet eliyle ihya edilmiş tarım ve yerleşim alanları sağlanmak istendiği düşüncesindedir.

Bu nedenle, 2924 sayılı yasanın Uygulama Yönetmeliği'nin 40. maddesine göre, "**...çalışma alanı köydür...**" ve uygulamaların, köy sınırları içindeki 6831 sayılı yasanın değişik 2. ve 2/B maddesi ile orman dışına çıkartılmış tüm alanları kapsayacak şekilde yapılması gerekmektedir. "**...anılan kanunlardaki hükümler, köy sınırları içinde bulunan taşınmazlar hakkında uygulanır...**" kararıyla Yargıtay'da bu durumu benimsemektedir (Yargıtay 7. Hukuk Dairesi, 13.05.1999, E. 1999/2063, K. 1999/2551).

3. ORMAN DIŞINA ÇIKARILAN YERLERDE BELİRLEME (TESPİT), AYIRMA (TEFRİK), KÜTÜKLEME (TESCİL)

6831 sayılı yasanın 2. maddesinde tanımlanan ve orman kadastro komisyonları tarafından orman dışına çıkarılan yerler, kadastro tutanakları ve haritalarla belirlenmekte (tespit), ayrılmakta (tefrik), ayrıca çıkarılma amacı da belirtilerek Orman Bakanlığı'nın istemi üzerine Maliye Hazinesi adına tescil edildikten sonra, 2924 sayılı yasa hükümleri uygulanmak kaydıyla Orman Bakanlığı emrine geçmektedir. Görüldüğü gibi, orman komisyonları tarafından orman dışına çıkarılan bir yer kendiliğinden Hazine adına tapuya tescil edilmemekte, tescil için Orman Bakanlığı'nın istemi aranmaktadır.

6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesi uyarınca orman kadastro komisyonları tarafından orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin 3402 sayılı yasaya göre, "**...kadastro-su öncelikle yapılır...**" (2924 madde. 11). Eylemsel (fili) kullanım durumuna göre 2/B alanının tek parsel olarak sınırlandırılması, Hazine adına tespiti ve tescili ile üzerlerindeki muhdesat ve tasarruf edenlerin isimlerinin kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmesini amaçlayan kadastro çalışmalarının yapılması, Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü (ORKÖY) tarafından istenildiğinde, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nce (TKGM) yıllık iş programına alınır. TKGM'nin 02.07.1996 tarihli ve 1996/4 sayılı Genelgesine göre, "**...6831 sayılı Orman Kanunu uyarınca ormanın sınırlandırılması ve aynı kanunun 2/B maddesi uyarınca orman sınırları dışına çıkartma işlemi tamamlanıp ilan sonucu kesinleştirilmesi ardından, harita ve tutanaklarının Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne gönderilerek tescil isteminde bulunulması...**" gerekmektedir.

Bu aşamada yapılacak işlemler, ormanın ve orman dışına çıkarılan alanın tapuda ka-

yıtlı olup olmamasına ya da orman kadastrosu ile kuruluş kadastrosunun hangisinin önce yapıldığına göre yürütülecektir. 1996/4 sayılı Genelge'ye göre, örneğin, "...orman tapuda tescilli ise, 6831 sayılı yasanın 2/B maddesine göre orman sınırları dışına çıkarılan ve orman kadastro/tahdit haritasında gösterilen kısmın yüzölçümü, ormanın yüzölçümünden düşülerek tashihen; tapuda tescilli değilse, Orman Bakanlığı'nın istemine dayanılarak ihdasen; idari sınırı içinde kaldığı köy/mahalle'de ve zemindeki halihazır niteliğiyle (tarla, bağ, ham toprak gibi) Hazine adına "Tapu Kütüğüne" tescil edilecektir..."

TKGM tarafından kullanıcıların belirlenmesinden amaç, bu yerlerin orman dışına çıkarılma tarihinde imar ve ihya suretiyle tarım arazisine dönüştürülüp kullanıcısı tarafından kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi ve bu yerlerin ORKÖY tarafından satılmasında hak sahipliği incelemesine veri oluşturmaktır. Kadastro çalışmaları sonucunda belirlenen kişilerin gerçek hak sahibi olup olmadıkları ayrıca Orman Bakanlığı'na belirlenecektir. Hak sahibi olabilmek için, (Uygulama Yönetmeliği m. 26) kişilerin;

1. Orman köyü nüfusuna kayıtlı olmaları,

2. 2924 sayılı yasada değişiklik yapan 4127 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 30.10.1995 tarihinden itibaren geriye yönelik en az 5 yıl süreyle o yerde ikamet etmiş olmaları veya 31.12.1981 tarihinden itibaren orman köyü nüfusuna kayıtlı olmaları, gerekmektedir. Hak sahipliğinin yalnızca gerçek kişilerle sınırlandırılması dikkat çekicidir. Orman sınırları dışına çıkarıldıkları tarihteki fiili durumlarına göre ifraz edilecek olan bu yerlerin belirlenmesinde, köyün orman kadastrosu yapıldığı tarihteki mülki sınırına uyulacağı gibi, 31.12.1981 tarihinde köy konumunda olan yerler, daha sonra bu konumlarından çıksalar bile uygulamada 31.12.1981 tarihindeki konumları esas alınacaktır.

1. Orman dışına çıkarma işlemleri, Orman Genel Müdürlüğü'nce (OGM),

2. Hazine adına tescil ve kullananların belirlenmesi işlemleri, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nce (TKGM),

3. Orman sınırları dışına çıkarıldıkları tarihteki fiili durumlarına göre bu yerlerin ifraz edilerek üzerinde yapısı bulunan hak sahibi kişilere rayiç bedelleri peşin veya on yıllık süre içinde ve yıllık eşit taksitlerle satılması işlemleri, Orman ve Köy İlişkileri Genel Müdürlüğü'nce (ORKÖY),

yapılmaktadır. Hak sahipliğinin belirlenmesinde;

1. Kadastro çalışmaları sırasında fiili kullanım durumunun (TKGM),

2. Orman sınırları dışına çıkarıldıkları tarihteki fiili durumlarının (ORKÖY), tespiti belirleyici olmaktadır.

Her iki tespitin kesintisiz birbirini izlemesi gerekirken farklı zamanlarda yapılmasının yarattığı sorunlar aşağıda belirtilen;

1. Orman dosyası,
2. Tapu ve kadastro dosyası,
3. Mahkeme kararları,
4. Nüfus kayıtları,
5. Muhtarlık kayıtları,
6. Vergi kayıtları,
7. Ve diğer kuruluşların kayıtları,

gibi bilgi ve belgelerin doğru, hızlı ve güvenilir biçimde elde edilmelerini zorlaştırmaktadır. Bu bilgi ve belgelerin yanıtıcı olmamaları bakımından kontrol ve denetimleri önem kazanırken, yanlış beyan ve takdirlerle menfaat yaratmaya çalışanların da etkili biçimde cezalandırılmaları gerekmektedir.

2924 sayılı yasa uygulaması yapılacak yerlerin Bakanlıkça belirleneceği; çalışma alanlarında hak sahipleri tespit komisyonu, rayiç bedel takdir komisyonu ve satış komisyonu gibi üç ayrı komisyonun kurulacağı; komisyonların çalışma alanlarının köyler olduğu; bir köyde başlatılan çalışmalar bitirilmeden zorunlu durumlar dışında, diğer bir köyde çalışmaya başlanamayacağı; bir köyde birden fazla aynı işi yapan komisyonların birlikte çalışmayacağı; bu şekilde bitirilen, ilan edilen ve satışı yapılan yerlerde aynı amaçlarla bir çalışmanın daha yapılamayacağı; ORKÖY'e bağlı hak sahipleri komisyonlarınca belirlenen hak sahiplerinin listesinin ilgili köyde 30 gün süre ile asılarak ilan edileceği; itirazların, ilan süresinin bitiminden başlayarak en geç 30 gün içinde ilgili mahkemeye yapılacağı; itirazsız kesinleşen hak sahibi listelerinin ve rayiç bedellerin Bakanlığın onayı ile yürürlüğe gireceği; adına satışına karar verilen ve ilgililerine ilanen duyurulan yerlerin rayiç bedellerinin ilan tarihinden başlayarak 1 yıl içinde peşin veya ilgisinin aynı sürede başvurusu üzerine 10 yıllık eşit taksitlerle tahsil edileceği; 1 yıl içinde peşin veya taksitle bu yerleri almayanların kullanımındaki yerlerin 2886 sayılı yasaya göre, hak sahibi tanımına uygun kişilere satılabileceği; taksitli satışlarda taşınmazın borcunun tamamı ödenmeden bu yerlerin satılamayacağı, satış vadedine konu olamayacağı, tarım kredileri dışında ipotek kurulamayacağı ve haciz işlemi yapılamayacağı; yapılan tüm işlemlerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu 2924 sayılı yasa ve uygulama yönetmeliği ile açıklanmıştır.

Orman dışına çıkarılan yerlerle ilgili yukarıda açıklanan işlemlerin yasa ve yönetmelikte belirtilen sıra düzeninde ve öngörülen süreler içerisinde yürümediği görülmektedir. Orman kadastro çalışmalarının kadastro tekniğine ve yürürlükteki yönetmelik ve standartlara uygun olarak yapılmaması da sorunları artırmaktadır. Birden çok kurumun bir işin farklı aşamasında rol üstlenmesi, düzenledikleri bilgi ve belgelerle sonucu etkilemeleri eşgüdüm ve işbirliği eksiklikleri yüzünden başarıyı değil, karmaşayı ve belirsizliği beraberinde getirmektedir.

Orman Dışına Çıkarılan Yerlerde Zilyetlik?

Orman dışına çıkarılmadan önce bu yerler ormandırlar ve ormanlar Anayasa'nın

169. maddesine göre zilyetlikle edinilemezler. Bununla birlikte, Orman kadastro komisyonları taşınmazı Hazine adına orman dışına çıkardıklarında bu yer doğrudan tapu siciline kaydedilmemektedir. Bu durumda, ormanla ilişkisi kesilen bir yerin Hazine adına tescil edilinceye kadar kazandırıcı zamanaşımı ile (zilyetlik) edinilmesi olanaklıdır. Anayasa Mahkemesi'nin 01.06.1988 tarihli ve E.1987/31, K.1988/13 sayılı kararına göre, "**...Devlet ormanları orman rejimi dışına çıkarıldıktan sonra, Hazine adına tescil edilmemişse zamanaşımıyla mülk edinilebilir. Bu durumda zilyetliğin tahdit dışına çıkarma tarihinden başlayacağı kabul edilmektedir...**"

Çıkarma tarihinden başlayarak Türk Medeni Kanunu'nun 639. maddesinde öngörülen 20 yıllık kazandırıcı zamanaşımı ile edinmede 2/B Uygulama Yönetmeliği'nin 21. maddesi ile 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın 14. maddesinde sayılan belgelerle hak sahipliğinin kanıtlanması gerekmektedir. Taşınmazların kazandırıcı zamanaşımı ile zilyedi adına tescili kabul edildiğinde, makul, kabul edilebilir ölçüler içinde ne kadarının, hangi yöntemle ve ne biçimde kanıtlanmış sayılacağıın takdiri yasama organına aittir. Anayasa'da tersini gösteren, bağlayıcı ve yasama organını sınırlayıcı bir kural yoktur. Bu çerçevede hak sahiplerinin ya da zilyetlerinin yasadan yararlandırılmasında, 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın "Tapuda kayıtlı olmayan taşınmaz malların tespiti" başlıklı 14. maddesinde de yer alan sulu toprakta 40, kuru toprakta 100 dönümlük sınırlamanın temel alınması öngörülmüştür.

Kentsel alanlarda bu miktarlardaki edinme, rant amacıyla işgalleri özendirilmektedir. Kaldı ki, belediye ve mücavir alan içinde yapılan imar planlarında yol, yeşil alan, park, çocuk bahçesi, sağlık, eğitim ve benzeri kamusal tesisler gibi toplumun ve kamunun yararlanmasına ayrılmış yerlere rastlayan 2/B alanlarının zilyetlikle edinilmesi ya da bu yerlerin işgalcilerine satışı doğru değildir. Çünkü bu yerler bir kez elden çıkarıldıklarında, 2942 sayılı yasaya göre kamu yararı gerekçesiyle kamulaştırılacağından, kamu kaynakları boşa harcanacağı gibi, ormanı haksız yere işgal edenlerde ödüllendirileceklerdir.

2924 sayılı yasa ilk yayınlandığı haliyle korunsaydı sorunlar bu kadar artmazdı. 1983 yılından bu yana yasada yapılan değişiklikler uygulamayı rahatlatacağına daha da karmaşık hale getirmiştir. Orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin zilyetlikle edinilir hale gelmesi bu yüzdendir. 2924 sayılı yasanın yayın tarihinden (20.10.1983) başlayarak 6 ay içinde çıkarılması öngörülen Yönetmelik, üç yıl sonra (06.01.1986 tarihinde) yayınlanmış ve ardından 31.07.1997 tarihinde değiştirilmiştir. Yasada yapılan değişiklikler, eşzamanlı olarak gerek yönetmeliğe ve gerekse kurumsal düzenlemelere yansıtılmamış, zamanla büyüyen sorunlar günümüzde içinden çıkılmaz hale gelmiştir.

Zilyetlikle edinmede orman köylüsü olma koşulu bulunmamaktadır. Oysa, orman dışına çıkarılan yerlerin yalnızca orman köyleri halkının nakli ve yerleştirilmesi amacıyla değerlendirileceği Anayasa hükmüdür. Bununla orman köylüsünün ormanları tahribinin önlenerek ulusal ekonomiye katkıda bulunması sağlanmak suretiyle üretici durumuna getirilip kalkınması amaçlanmaktadır. Buna karşın, zilyetlikle edinmenin ge-

çerli olması orman idaresinin yasalarla verilen görevleri süresi içinde yerine getirmemesinden kaynaklanmaktadır. Orman idaresinin sebep olduğu tescildeki gecikmeler yüzünden oluşan zilyetlikle edinme hakkından yararlanmak için binlerce insanın sabırsızlıkla beklediği bilinmektedir. Yalnızca İstanbul ilinde 165 km2 dolayında bir alanın (İstanbul'un yüzölçümünün %3'ünün) 2/B ile orman dışına çıkarıldığı dikkate alınırsa (Hürriyet, 2000: 4) sabrın nedeni kolayca anlaşılabilir.

Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 02.03.1992 tarihli ve E. 1992/1420, K. 1992/2799 sayılı kararında, "...20 yıldan fazla nizasız ve fasılasız davacının zilyetliği tahakkuk etmemiştir. Kamu tüzel kişisi olan Belediye nizalı yeri sahiplenmektedir. Bu taşınmazın öncesi orman olup da Hazine adına ormandan çıkarılan yerlerden olduğuna göre Belediye karşısında, zilyetlik, davacı yararına yasadaki şartları ile oluşmamıştır..." kararıyla belediyelerin kendi sınırları içindeki 2/B yerlerini edinebileceği benimsenmektedir.

Oluşan boşluğun, imar mevzuatına aykırı kaçak yapılaşmalar yerine kamu yararı doğrultusundaki projeler ve yatırımlarla doldurulmasında zaman yitirilmemesi gerekmektedir.

Belediye ve Mücavir Alanda Kalan 2/B Arazilerinin Durumu ?

Anayasa (madde: 169 ve 170), 2924 sayılı yasa ve uygulama yönetmeliği ile yargı kararlarında, yalnızca köylerdeki orman dışına çıkarılmış alanlar için yapılan bu değerlendirmelerin, belediye sınırları içindeki 2/B alanlarını kapsamadığı anlaşılmaktadır. Bunun nedeni, belediye sınırları içinde "orman köylüsü" olup olmadığının tartışma konusu bile yapılmamasıdır. Anayasa koyucu orman dışına çıkarılan yerlerdeki işlemleri, köyler bakımından tanımlarken belediye ve mücavir alan içindeki 2/B yerlerini unutmamıştır. Oysa, 2924 sayılı yasanın 28.08.1991 tarihli ve 3763 sayılı yasayla yürürlükten kaldırılan 3/b maddesinde, "**Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanlarının, ilgili belediyelerin mülkiyetine bedelsiz geçmiş sayılacağı**"; 13. maddesinde ise bu yerler için "imar affı" hükümlerinin uygulanacağı belirtilmekteydi. 2924 sayılı yasa da yer aldıkları süre içerisinde (1983-1991), varlıkları belediyelerce bilinmediğinden yeterince değerlendirilemeyen bu hükümlerin yürürlükten kaldırılmaları sonrası oluşan boşluk henüz doldurulamamıştır. 07.06.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3290 sayılı yasa ile değişik 2981 sayılı "imar affı" yasasının geçici 2. maddesinin (e) bendinde, "**31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş yerlerden şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları orman sınırları dışına çıkarılmış sayılır. Bu yerler hakkında bu kanun hükümlerine göre işlem yapılır**" denilmektedir. 2/B alanlarının belediyelerin mülkiyetine bedelsiz geçmiş sayılmasının iptali ile bu kuralın tek başına işlevselliği kalmamıştır.

Bir yerde planlama ve mülkiyet sorunu çözülmeden, imar kararı verilemeyeceği ilkesinin orman mevzuatında yeterince yankı bulmadığı görülmektedir. Bu nedenle, be-

lediye ve mücavir alan içindeki şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu 2/B alanlarının mülkiyet ve planlama sorunları çözülmediği sürece geleceklerinin ne olacağı belirsizliğini koruyacaktır.

Orman Bakanlığı'nca yapılan değerlendirmelerde, uygulamaların "köy"leri ve "orman köylüsü"nü kapsamı nedeniyle belediye ve mücavir alan içindeki 2/B alanlarını işgal edenlerin hak sahipliğinden söz edilemeyeceği; bu yerler tapu sicilinde hazine adına tescil edilseler bile tasarruf haklarının Maliye Bakanlığı'na devredilemeyeceği; hak sahibi bulunmadığı için herhangi bir kişi ya da kuruma satılması mümkün olmayan bu yerlerin ormancılık faaliyetleri yapılmak üzere Orman Genel Müdürlüğü'ne devredilmeleri gerektiği belirtilmektedir. Bu işlem yerine getirilse bile (2924 sayılı yasa Uygulama Yönetmeliği m. 57), varolan işgallerin yarattığı fiili durum nedeniyle uygulanma kabiliyetinin bulunmadığı meydandadır. Orman Bakanlığı Anayasa'da değişiklik yapılması görüşündedir. Arlı ise (2000: 5-7), bu yerlerin, "**Orman Bakanlığı'nca 2886 sayılı Devlet İhale Yasası'na göre satılabileceği; elde edilen gelirin 2924 sayılı yasanın 18. maddesindeki fona aktarılabilmesi; genel ve katma bütçeli kuruluşların işgalinde olan ya da mevzuatları gereğince yapmakla görevli oldukları hizmetlere ayrılan yerlerin 2942 sayılı Kamulaştırma Yasası'nın 30. maddesi uyarınca Orman Bakanlığı'ndan devrinin istenebileceği**" düşüncesindedir.

Belediyelere bedelsiz devredilmelerine ilişkin kuralların iptali sonrasında, bu yerlerin ne tür bir işleme konu olacakları tartışmaları 9 yıldır devam etmektedir. Belediye ve mücavir alan içinde kalan ve orman kadastro komisyonlarınca orman sınırları dışına çıkarılan yerlerle ilgili işlemlerin öncelikle ve 2924 sayılı yasanın yayımlandığı 20.10.1983 tarihinden başlayarak iki yıl içinde tamamlanması öngörüldüğü halde bu hedefe ulaşılmadığı gibi kaçak ve izinsiz yapılarla işgal edilmeleri de önlenememiştir. Bir türlü kontrol altına alınamayan arazi yağmasının kentlerdeki ormanlara da sıçraması sonucu oluşan bu durum, uygulamada ciddi sorunlar yaratmaktadır. Hangi nedenlerle ve gerekçelerle orman dışına çıkarıldıkları bir yana, kentsel alanlarda korumasız ve sahipsiz kalan bu yerlerin planlama kapsamına alınsalar da mülkiyet sorunları çözülmediğinden imar mevzuatına uygun yapılaşmaya konu olamayacakları görülmektedir.

Orman Niteliğini Tamamen Kaybetmiş Olan Yerlerin Değerlendirilmesi?

Anayasa'nın 170. maddesi yanı sıra, 6831 ve 2924 sayılı yasalar ve uygulama yönetmeliğinde yer alan, "**...bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş olan yerlerin değerlendirilmesi...**" deyimindeki "değerlendirme" ifadesi ile neyin kastedildiği de açık değildir. Bu deyim ile orman köylüsü dışında kalan kişilere, kurumlara ve kuruluşlara da tahsis, satış, kiralama yapılabileceği anlamı çıkmakta ise de değerlendirme kavramının içeriği ve ölçütleri tanımlanmadığı için konu belirsizliğini korumakta ve açıklamalar yalnızca "**orman köylüsü**" ile sınırlı kalmaktadır. Yasalar ve yargı kararlarında, "değerlendirme" kavramı yanı sıra "belediye ve mücavir alanlar"a ilişkin de bir açıklama getirilmemesi nedeniyle uygulamada derin boşluklar ve belirsizlikler bulunmaktadır.

Mülkiyet Hakkı mı? Tahsis mi?

Anayasa'nın 170. maddesinde orman dışına çıkarılan yerlerin (orman) köyler halkının yararlanmasına tahsisinin kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür. Anayasa Mahkemesi'ne göre, "...Halka tanınan hak, mülkiyet değil, yararlanmadır..." Tahsis işleminin, taşınmazın el değiştirmesine yol açmayan "yararlanma" ile sınırlandırılması dikkat çekicidir.

Bilindiği üzere "tahsis", bir taşınmazın yönetilmesi kapsamında ortaya çıkan bir işlemdir ve o malın hangi yönetsel etkinlikte kullanılacağını belirlemeye yönelik işlevsel bir anlamı vardır. Tek başına etkili ve mülkiyet ile eşanlamlı olmadığı gibi çeşitli tüzel ve eylemsel görünüm ve teknikler aracılığıyla işlevlerini yerine getirdiği söylenebilir. Taşınmazın işletilmesinin kapsamını ve iyesinin onu kullanma olanağını belirleyen bir unsur da olabilen tahsise, mülkiyetin el değiştirmesine yol açma olanağı da bulunmasına karşın, orman dışına çıkarılan yerlerde bu sonucun bağlanmadığı görülmektedir. Anayasa'da ele alındığının tersine, 2924 sayılı yasayla, Maliye Hazinesi adına orman dışına çıkarılan yerlerin orman köylüsüne satışı yoluyla mülkiyetin el değiştirmesinin öngörülmesi Anayasa'ya aykırıdır. Bu durum bilindiği halde, 2924 sayılı yasanın Anayasa'ya aykırılığı savıyla konunun Anayasa Mahkemesi'ne götürülmemesi düşündürücüdür.

Devlet Ormanları ve Özel Ormanlarda İmar Hakları?

6831 sayılı yasanın 17. maddesi uyarınca Devlet ormanlarının, 49 yıllığına, vakıf yükseköğretim kurumlarına tahsis edilebileceğine ilişkin çıkarılan yasalar, Anayasa Mahkemesi'nin 29.06.1992 tarihli ve E.1991/21, K.1992/42 sayılı kararıyla iptale konu olmuş, bu arada Anayasa Mahkemesi'nce 13.09.2000 tarihli ve E.2000/14, K.2000/3 sayılı yürütmenin durdurulması kararı da verilmiştir. Verilen yargı kararlarında, kamunun bile, Devlet ormanları üzerinde baskı oluşturduğu, kesinleşmiş mahkeme kararlarına karşın bu sürecin devam ettiği anlaşılmaktadır.

Devlet ormanları içinde kamu yararına olan her türlü bina ve tesisler için gerçek ve tüzel kişilere bedeli karşılığında izin verilebilmesi (6831, m.17) olanaklı iken, orman dışına çıkarılan alanlarda yaratılan belirsizlik şaşırtıcıdır. Özel ormanlarda bile 6831 sayılı Orman Yasası ile yapılaşma hakkı verilmektedir. 22.05.1987 tarihli ve 3373 sayılı yasa ile değişik 6831 sayılı yasanın 52. maddesinin ikinci fıkrasında, "...hususî orman alanlarında bu kanunun 17 nci maddesine göre izin almak ve yatay alanın yüzde altısını (%6) geçmemek üzere imar planlamasına uygun inşaat yapılabilir.." denilmektedir. Burada kesin ve sınırlayıcı koşul olarak yer verilen, özel ormanın tapuda kayıtlı yüzölçümünün %6'sı ile toplam inşaat alanının mı (KAKS)? Yoksa yapıların zemine oturma alanları (bodrum katlarının yüzölçümleri) toplamının mı (TAKS)? kastedildiği açık değildir. Orman mevzuatının yorumu bıraktığı imar planlamasına uygunluk konusunda imar mevzuatının herhangi bir açıklama getirmemesi düşündürücüdür. Uygulamada yaşananlar, yasa ve mevzuatı açıklayan olumlu örnekler olma yerine, onu bertaraf etme yönünde gelişmektedir. Bu sürecin değiştirilmesi gerekmektedir.

Uygulamada, yapıların iki katlı (h:6.50m) ve zemindeki alanları toplamı parselin (özel ormanın) yüzölçümünün %6'sını oluşturacak şekilde bütün araziye yayılması (TAKS: 0.06, KAKS: 0.12) şeklindeki planlama yaklaşımı da tartışmalıdır. Çünkü, bütün araziye yayılmış yapılarla ormanın doğal yapısının ne derece korunacağı belirsizdir. Öte yandan, "**...yatay alanın yüzde altısını (%6) geçmemek üzere...inşaat yapılabilir...**" deyiminden, özel orman üzerinde yapılacak toplam inşaat miktarının kastedildiği görmezlikten gelinmektedir. Bu durumda, özel ormanların tapuda kayıtlı yüzölçümlerine göre, TAKS: 0.03, KAKS: 0.06, H: 6.50 m ile sınırlı olan inşaat hakkının orman örtüsünün durumuna göre daha az kullanılabilmesi, yapıların doğal örtüye göre belli bir yerde toplanmasının da mümkün olabileceği şeklindeki yaklaşımların imar mevzuatında tanımlanması zorunludur.

Bu durumda, gerek ormanlar ve gerekse orman sınırları dışına çıkarılan yerlerde tahsis, satış, devir ve imar faaliyetleri konularında yeni yaklaşımlara gereksinme bulunmaktadır.

4. SONUÇ

1. Devlet ormanlarının, orman sınırları dışına çıkarılmadan hiç kimsenin mülkiyetine geçemeyeceği, orman niteliği ile haklı bir zilyetlik kurulamayacağı, kurulan bir zilyetliğin hiçbir değerinin bulunmadığı Anayasa kuralıdır. Oysa, Devlet ormanını haksız olarak sahiplenmiş, Devlet ormanı üzerindeki kullanımı ile yerin orman sınırları dışına çıkarılmasına neden olmuş kişilere bu haksız eylemlerinden yararlanma olanağı verilmektedir.

Orman Bakanlığı, bu güne değin orman sınırları dışına çıkarılan yerlerde bir imar ve ihya çalışması yapmadığı gibi, bu yerlerin **işgalcilerine** devredilmesi işlemlerinin kesintisiz sürmesi, "**tabii servetler ve kaynaklar**" kapsamındaki ormanların giderek yok olmasına yol açmaktadır. Orman dışına çıkarılan yerlerde zilyetlik kurallarının işlenmesi yanlış olduğu kadar, zilyetlikle edinme ölçütü olarak sulu toprakta 40 dönüm, kuru toprakta 100 dönüm gibi uygulamalara da son verilmelidir.

Kaldı ki, Anayasaya göre, orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin mülkiyetinin el değiştirmesine yol açmayan, yararlanma ile sınırlı tutulan "**tahsis**" işlemi yerine, "**satış**"a hükmeden 2924 sayılı yasa Anayasaya aykırıdır.

2. Orman alanlarını yasaklayarak koruma yerine kullanarak koruma anlayışları geliştirilmelidir. Öncelikle belediye ve mücavir alanlarda kalan ormanların; ulusal park, dinlenme yerleri, piknik-günübirlik eğlence mekanları olarak kullanılmalrı doğrultusunda hızla projelendirilmeleri gerekmektedir.

3. 6831 sayılı Orman Yasası uyarınca ormanın sınırlandırılması ve aynı yasanın 2/B maddesi uyarınca orman sınırları dışına çıkartma işlemleri tamamlanıp ilan sonucu ke-

sinleştirilmesi ardından, harita ve tutanakların Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne gönderilerek tescil isteminde bulunulması durumunda, işlemlerin yürürlükteki teknik esaslara uygunluğu belirlenerek, gerek orman ve gerekse orman sınırları dışına çıkarılan yerler ayrı ayrı parseller halinde sınırlandırılmakta ve aynı anda tapu sicilinde tescile konu olmaktadır. Bu işlemlerin tamamının "**Orman Kadastro**" olarak tanımlanması gerekmektedir.

Gerek devlet ormanının ve gerekse orman dışına çıkarılan yerlerin sınırlandırılmasından oluşan çalışmalar sonrasında, orman dışına çıkarılan yerlerde Orman Bakanlığı'nca yapılacak hak sahiplerinin tespitinde veri olarak değerlendirilecek olan, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün "**fili kullanım durumu**" çalışmalarından hareketle bu kısmın "**Kullanım Kadastro**" olarak adlandırılması isabetli değildir.

Türkiye yüzeyini bir bütün olarak kapsayan ve tüm arazileri kavrayan bir kadastro sisteminin oluşturulamamasının yol açtığı böylesi tanım farklılıklarının giderilmesi ya da en aza indirilmesi gerekmektedir. Buna katkı sağlamak üzere, Orman Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü arasında eşgüdüm ve işbirliği olanaklarının geliştirilmesi, konuyla ilgili sivil toplum kuruluşlarının da bu sürece katılımlarının sağlanması zorunludur.

4. İmar mevzuatı uyarınca belediye sınırları içindeki herhangi bir yer imar planında öngörüldüğü amaç dışında kullanılamaz. Dolayısıyla, tapu sicilinde kayıtlı mülkiyetin ve taşınmaz kullanımının imar planında öngörülen kullanıma uygun duruma getirilmesinin amaçlandığı kentsel alanlardaki uygulamalarla kırsal alanlardaki uygulamaların ayrı ayrı tanımlanması gerekmektedir. Bu durum gözetilmeden uygulama yapılması ciddi sorunlara yol açmıştır. Bu nedenle, zaman yitirmeksizin imar ve orman mevzuatı arasında gerektiği biçimde ilişkiler kurulmalıdır.

Belediye sınırları içinde "**orman köylüsü**" olamayacağına göre, bu alanların, imar planlarında tahsis edildikleri amaca göre kamu kurum ve kuruluşlarına devri (örneğin, eğitim tesisleri için ayrılan alanların Milli Eğitim Bakanlığına, sağlık tesisleri için ayrılan alanların Sağlık Bakanlığına gibi) yanı sıra, konut, yol, yeşil alan, park v.b. için ayrılan yerlerin de imar planlarında öngörüldükleri amaç doğrultusunda kullanılmaları kaydıyla belediyelere devri zorunludur. Bu yaklaşım, 2924 sayılı yasanın 20.10.1983 tarihli ve 18197 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandığı ilk biçime benzer yeniden ele almayı gerektirmekte ve bu yeğlemenin varolan uygulama karşısında daha olumlu bir seçim olabileceği görülmektedir. Bu açıdan, anayasa ve yasa koyucunun, belediye ve mücavir alanlardaki yerler de dahil olmak üzere konuyu tüm yönleriyle yeniden ele alması zorunludur.

5. Merkezi yönetimi (Orman Bakanlığı, Maliye Bakanlığı gibi) ve yerel yönetimleri (belediyeler, köyler gibi) doğrudan ilgilendiren bu konuda, Orman Bakanlığı'nın tek başına sorunları çözemeyeceği anlaşılmıştır. Çözüme önemli bir katkı sağlaması bakımından, belediye ve mücavir alan içindeki yerlerde imar mevzuatı ile orman mevzuatı

arasında güçlü ilişkilerin kurulması zorunludur.

Mülkiyet ve planlama sorunları çözülmeden imar ve arazi kullanımı politikalarının oluşturulamayacağı, kimlerin tasarrufunda olduğu belirsiz yerlerin hızla kaçak ve izinsiz yapılaşmaya konu olduğu görülmektedir. Gerek kırsal ve gerekse kentsel alanlarda bölge, çevre düzeni ve nazım imar planı sıradüzeninde bir planlama yaklaşımı benimsenerek ormanlar başta olmak üzere tüm ülke arazilerinin "**Arazi Yönetimi**" çatısı altında disiplin içine alınması zorunludur. Coğrafi bilgi sistemi, bu sürecin oluşturulmasında anahtar konumdadır.

6. Belediye ve mücavir alanlarda, orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin kamu yararı doğrultusunda kullanılmaları ve özellikle toplu konutu amaçlayan bir kentsel yenileme kapsamında değerlendirilmeleri amaçlanmalıdır. İşgal edenlerin ödüllendirilmeleri yerine, imar planı kararları doğrultusunda kullanılmaları sağlanmalıdır. Orman politikasında yalnızca köyleri değil kentleri de kapsayan bütüncül bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

1. AMKD.,1991.Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı.25, Ankara, s:166-201.
2. Arlı, İ., 2000. Belediye Sınırları ve Mücavir Alanda Bulunan ve 6831 Sayılı Orman Kanununun 2/A ve 2/B Maddesine İstinaden Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi, Beklenen Mahalli İdareler Dergisi, Sayı: 72 (Mayıs-2000), Ankara, s: 5-7.
3. DPT., 2000. VIII Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), Harita-Tapu-Kadastro Sektörü Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
4. Engin, İ.S., 1998. Orman Sınırı Dışına Çıkarılan Yerlerde 2924 Sayılı Yasaya Göre Yapılan Kullanım Kadastro Uygulaması, Mülkiyet Dergisi, Tapu ve Kadastro Müfettişleri Derneği Yayını, Sayı: 30 (Kasım 1998), Ankara, s: 23-24.
5. Orman Yağmasında Korkunç Tablo, Hürriyet Gazetesi İstanbul Eki, Tarih:12.12.2000, s: 4, İstanbul.
6. Koçak, H., 2000. Kullanım Kadastro, Mülkiyet Dergisi, Tapu ve Kadastro Müfettişleri Derneği Yayını, Sayı: 38 (Eylül 2000), Ankara, s: 2-13.
7. Köktürk, E., 1999. Ormanların Sınırlandırılması ve Kadastro Çalışmaları, 7. Harita Kurultayı (1-5 Mart 1999), TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayını, Ankara, s: 1-23
8. RG., 1995. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000), Resmi Gazete, Tarih: 25.07.1995, Sayı: Mükerrer 22354, Ankara, 260s.
9. Sınmaz, B., Karataş, İ., 1995. Orman Kadastro (Açıklama-Yorum-Yargıtay Kararları), Yetkin Basımevi, Ankara, 636s.